

Uteskole for robuste elever på Flå skole

De 40 elevene fra 1. og 2. trinn ved Flå skole har uteskole hver 14. dag. Vind og regnvær er ikke noe hinder hverken for lærere eller elever. Den 23. oktober var det planlagt utedag med temaet «Nysgjerrigper» fra prosjekt Klima, miljø og livsstil. Turen gikk fra skolen til Bortnabekken for å lære mer om sammenhengen mellom jord og vann, lys, luft og levende organismer.

Elever fra Flå skole kan gå langs en idyllisk turvei fra skolen og gjennom dette flotte kulturlandskapet opp til Bortnabekken. Denne dagen lå snøen på Ilfjellet i bakgrunnen.

Fra låven midtveis til Bortnabekken har skolen fått anledning av grunneier til å ta med seg ved. Den brukes til å lage bål ved bekken.

Temaet «Nysgjerriger» fra prosjekt Klima, miljø og livsstil er tilpasset småtrinnet i skolen, og handler om å bli bedre kjent med naturen rundt oss. Denne dagen var det området rundt Bortnabekken som skulle utforskes, og Marte Aursand og Signy R. Overbye fra prosjektet sørget for at små nysgjerrigerer fikk svar på spørsmål underveis. Sammen med de to kontaktlærerne var det også om å gjøre å tilfredsstille mer prekære behov den regntunge dagen. Votter måtte holdes på plass, hettene måtte tas på, tørre klær og votter måtte lånes innbyrdes, og hopp og sprell til sang og rytme måtte til for å holde varmen.

Vegetasjon og Jorderosjon!

Elevene ble delt inn i grupper, og fikk bli med Marte Aursand på utforsking av både bekk og jordsmonn. Jord og sand ble fylt på flasker og blandet med vann. Da så elevene at jorda blandet seg med vannet og ble brunt, mens grusen sank til bunns ganske raskt. Kunnskapen ble brukt til å forstå hvor viktig det er at vannet i bekken ikke graver seg utover og tar med seg mer og mer av jorda langs bekken. Ved bekken så vi at bekken ikke graver ut jorda der det står trær, gress og blomster. Elevene fikk høre navnet på mange av plantene som vokser oppå jorda. En felles betegnelse på alt som vokser og gror av planter er vegetasjon – og det var et ord som fikk ny mening for mange. En annen viktig læring, var at vegetasjon langs vassdragene er avgjørende for å hindre utgraving og utarming av jorda. Et annet ord for det fenomenet er erosjon – og det var et ord som mange ble kjent med for første gang. Elevene ble spurt om de visste om noe annet enn vann som kan føre til jorderosjon? Etter en liten tenkepause var det noen som kom på at vinden også kunne være så stri noen ganger at den fører til jorderosjon!

Jord og sand på brusflasker kan brukes til å forstå hva erosjon betyr!

Langs Bortnabekken kunne elevene selv se hvordan bekken graver med seg jord der det ikke står trær.

«Næringsfabrikken» til gråora

Etter å ha lært hvor viktig vegetasjon er for å hindre erosjon og utgraving langs bekken, fikk elevene også lære navnet på mange av plantene som vokser oppå jorda, og gråora langs bekken i tillegg bidrar til at det blir næringsrik jord. Ved hjelp av medbragte spader, ble det grav litt under et tre for å finne den spesielle rotknollen til gråora. Mange ble forundret da Marte fortalte at det er en liten «fabrikk».

I rotknollene bor det bakterier som omdanner stoffet nitrogen i luften til næringsstoff for ora og de andre vekstene i skogen. Andre trær trekker næring fra bladene og ned i røttene om høsten for å forberede seg til vinteren. Da blir bladene gule og oransje. Men det skjer ikke med ora. Ettersom den henter næringen fra luften gjennom rotsystemet sitt, kan den felle grønne og næringsrike blader. Dermed inneholder bladene fra ora veldig mye næring og gir god jord rundt treet. Men så var spørsmålet hvordan bladene kan bli til jord?

Hvem bor under og oppå jordlaget?

Elevene hadde selv sett at blader og vekster skifter med årstidene. De gule bladene om høsten faller til jorden og blir brune. Når våren kommer er veldig mange av dem blitt borte! Da elevene fikk utdelt spader og forsøksfelt for å sjekke hva som er under jorda, kom det for en dag at her bor det mange slags insekt og kryp – og den viktigste av dem alle var kanskje marken. De lever av de råtne bladene og plantene – spiser og bæsjer – og dermed blir bladene til ny og næringsrik jord om og om igjen år etter år.

Ved hjelp av forstørrelsesglass kunne alle se hvilke små skapninger som bor oppå og under jorda.

Ved hjelp av en kartleggingsduk for insekt og krypdyr, var det mulig å finne ut hvilke arter som bodde under jorda ved Bortnabekken. Elevene fikk også lære at insekter har seks ben og at edderkoppen har åtte!

Bålkos og frilek

Innimellom læring og feltarbeid ble det satt av tid til en god pause i gapahukene, og i midten ble det mulig å tenne bål etter hvert som været lettet. Det ble også vekslet på frilek og læring, så i lia bak bekken var det full virksomhet med latter og lek.

Godt med gapahuk, niste og varme fra bålet en kald høstdag.

I skogen bak bekken er det mulig å bygge hytter i alle fasonger.

(05.11.14)

Tekst og foto: Signy R. Overbye